

Den Transpersonlige Viljen

Roberto Assagioli

Utviklingen de siste årene innen transpersonlig psykologi gir et solid grunnlag og et godt rammeverk for å drøfte temaet Transpersonlig Vilje.

Maslow har i *Motivation and Personality* klart og tydelig beskrevet ”behovshierarkiet”. Han snakker først om de grunnleggende psykologiske behovene; og så om de personlige behovene som tilhørighet og kjærlighet, aktelse og selvaktualisering; og også om en tredje gruppe: Transpersonlige eller Metabehov. Å kunne tilfredsstillende de to første gruppene av behov genererer ofte, paradoksal nok, en følelse av kjedsomhet, livslede, tomhet og meningsløshet. Dette fører igjen til en mer eller mindre blind søken etter ”noe annet”, noe mer. Man ser dette i mange som, etter å ha opplevd betydelige tilfredsstillende og suksesser i den alminnelige verden, blir stadig mer rastløse, opprørske eller deprimerede. Viktor Frankl har utførlig drøftet denne tilstanden, som han treffende kaller ”det eksistensielle vakuum”:

Stadig flere pasienter klager over det de kaller et ’indre tomrom’, og det er årsaken til at jeg har kalt det for ’eksistensielt vakuum’. I motsetning til de store opplevelsene (*peak experiences*; høydepunktsopplevelser) som Maslow beskriver så godt, kan man tenke seg dette eksistensielle vakuudet som kvaler i en ”avgrunnsopplevelse”.

Men denne tilstanden behøver ikke nødvendigvis å anses som sykkelig. Frankl går så langt som til å si at ”det eksistensielle vakuudet er ikke en nevrose, eller om det skulle være en nevrose, er den skapt av omgivelsene (sosiogenisk), eller av legen som gjør krav på å kurere den (iatrogenisk).”

Et treffende eksempel på intenst eksistensielt vakuum (som eksisterer side om side med god fysisk og mental helse) finnes i *Skriftemål* av Leo Tolstoj. Det er verdt å sitere ham i sin helhet:

Så jeg levde, men for fem år siden begynte noe uhyre merkelig å skje med meg. Til å begynne med opplevde jeg øyeblikk hvordan livet ble forvirrende og stoppet opp, som om jeg ikke lenger visste hva jeg skulle gjøre eller hvordan jeg skulle leve, og jeg følte meg forlatt og ble nedstemt. Men dette gikk over, og jeg fortsatte å leve som før. Så begynte disse øyeblikkene av forvirring å komme stadig oftere, og alltid på samme måte. De opptrådte alltid i form av spørsmålene: Hva er det for? Hva fører det til? Til å begynne med virket det for meg som om dette var formålsløse og irrelevante spørsmål. Jeg tenkte at alt dette var velkjente ting, og at hvis jeg noen gang skulle begi meg inn på løsningen ville det bli for mye for meg: akkurat nå hadde jeg ikke tid til det, men når jeg ønsket å gjøre det ville jeg kunne finne svaret. Men spørsmålene gjentok seg ofte, og begynte stadig mer intenst å kreve svar; og som blekkdråper som faller på ett og samme sted rant de sammen til en svart flekk.

Så inntraff det som skjer med enhver som bærer på en indre dødelig sykdom. Først opptrer trivielle tegn på ulyst som det syke mennesket ignorerer; så opptrer disse tegnene stadig oftere og blir til én uavbrutt periode med lidelse. Lidelsen øker og, før det syke mennesket aner det, er det han tok for å være en helt alminnelig ulyst blitt viktigere for ham enn noe annet her i verden – det er døden!

Det var dette som skjedde meg. Jeg forsto at dette ikke var noen alminnelig ulyst, men noe svært viktig, og at hvis disse spørsmålene hele tiden gjentok seg så måtte de besvares. Og jeg forsøkte å finne svar. Spørsmålene forekom meg å være utrolig stupide, enkle og barnslige; men så snart jeg kom i kontakt med dem og forsøkte å løse dem ble jeg med en gang overbevist om at de for det første ikke er barnslige og stupide, men at de var de viktigste og dypeste av alle livsspørsmål; og for det andre at uansett hvor mye jeg prøvde så kunne jeg ikke løse dem. Før jeg gikk i gang med eiendommen i Samara, min sønns utdanning, eller å skrive en bok, måtte jeg få vite hvorfor jeg gjorde det. Så lenge jeg ikke visste hvorfor, kunne jeg ikke foreta meg noe og kunne ikke leve. Blant alle tanker om eiendomsforvaltning som opptok meg den gang ville plutselig dette spørsmålet dukke opp: 'Vel, du kommer til å ha 6.000 desytnas med land i Samara-området og 300 hester, og hva så?' ... Og dette gjorde meg temmelig vaklende og jeg visste ikke hva jeg skulle tro. Eller når jeg tenkte på mine barns utdanning, kunne jeg si til meg selv: 'Hvorfor?' Eller når jeg overveide hvordan bøndene kunne få det bedre, kunne jeg plutselig si til meg selv: 'For all del; du vil bli mer berømt enn Gogol eller Pushkin eller Shakespeare eller Molière, eller alle andre forfattere i verden – og hva så?' Og jeg fant ikke svar på noe av det. Spørsmålene trengte seg på, de måtte besvares der og da, og hvis jeg ikke besvarte dem ble det umulig å leve. Men det fantes ingen svar. Jeg følte at jeg det jeg hadde stått på hadde brutt sammen og at jeg ikke hadde noe igjen under føttene. Det jeg hadde levd på fantes ikke lenger, og det var ingenting igjen. Livet mitt stanset opp. Jeg kunne puste, spise, drikke og sove, og jeg kunne ikke unngå å gjøre alt dette; men det var ikke noe liv, for det hadde ingen ønsker å oppfylle som jeg kunne si var velbegrunnede. Hvis det var noe jeg ville ha, visste jeg på forhånd at uansett om jeg oppfylte ønsket mitt eller ikke ville det ikke føre til noe. Hvis en alv hadde kommet for å oppfylle mine ønsker hadde jeg ikke visst hva jeg skulle be om. Hvis jeg i øyeblikk av beruselse følte noe, som ikke var et ønske, men en vane som hang igjen fra tidligere ønsker, visste jeg i edru øyeblikk at dette var en vrangforestilling og at det i virkeligheten ikke fantes noe å ønske seg.

Det var gått så langt, at jeg, en mann ved god helse og som livet hadde fart godt med, følte at jeg ikke lenger hadde noe å leve for: en uimotståelig makt tvang meg til å kvitte meg med livet på en eller annen måte. Makten som drev meg bort fra livet var sterkere, større og mer omfattende enn noe alminnelig ønske. Det var en kraft som liknet den tidligere higenen etter å leve, men den gikk i motsatt retning. Alle min styrke drev meg bort fra livet. Tanken på å tilintetgjøre meg selv kom nå til meg like naturlig som tanker på å forbedre livet mitt hadde kommet tidligere.

Og dette skjedde meg på et tidspunkt da jeg var omringet av det som vanligvis kalles "bare velstand". Jeg var ennå ikke femti; jeg hadde en god hustru som elsket meg og som jeg elsket, gode barn, og en stor eiendom som uten særlig innsats fra min side gikk stadig bedre og vokste. Jeg var mer respektert av mine forbindelser og bekjente enn noen gang. Jeg ble lovprist av andre, og uten å bedra meg selv kunne jeg si at mitt navn var berømt. Og langt fra å være forrykt eller sinnssyk var jeg i over gjennomsnittet god form fysisk og mentalt; fysisk kunne jeg holde tritt med bøndene i høyonna, og mentalt kunne jeg arbeide åtte til ti timer i strekk uten å få noe ubehag av en slik anstrengelse.

Tolstojs erklæring er av betydning fordi den viser den grunnleggende betydningen av *behovet for å forstå meningen med livet*. I sin bok *Man's Search for Meaning* gir Frankl rikelig med bevis for dette. Da han var fange i nazistenes konsentrasjonsleirer, la han merke til at de som fant mening i livet, eller som ga det mening, viste forbausende stor styrke og motstand. Det å finne denne meningen viste seg å være en utslagsgivende verdi for å overleve, fordi så mange av dem som manglet slikt initiativ ga opp og døde.

En noe annerledes krise er følelsen av *personlig* fruktløshet. Her føler individet at *det* er verdiløst, at det ikke kan finnes noe poeng, eller verdi, med ens liv, og ikke fører noe steds hen. Dette er etter min mening et selvbedrag, fordi enhver form for eksistens *har* sin plass i det hele. Den gamle historien om de tre steinhuggere illustrerer verdien av denne erkjennelsen. Da en middelalderkatedral ble reist og tre steinhuggere en etter en ble spurt: "Hva er det du gjør?" svarte den første sint: "Som du ser hugger jeg i stein." Den andre svarte: "Jeg tjener til livets opphold for meg selv og familien min." Men den tredje sa lykkelig: "Jeg bygger en stor katedral." Alle gjorde akkurat det samme, men mens den første følte seg verdiløs på grunn av det kjedelige og beskjedne arbeidet sitt, og den andre så en slags personlig hensikt med det, så den tredje det sanne formålet med steinhuggingen. Han innså at uten dette arbeidet ville ikke katedralen bli bygget, og han var fylt av gleden over sin delaktighet i et meningsfullt formål.

For å bidra til forståelsen av misnøyen med "normalt" liv, kan vi igjen se på diagrammet over menneskets psykologiske sammensetning, som finnes på s. **Error! Bookmark not defined.** De grunnleggende og normale personlige behovene har å gjøre med det lavere og midtre psykiske livet, både bevisst og ubevisst. Imidlertid er det også et tredje og høyere plan – det overbevisste området, som kulminerer i det Transpersonlige Selvet.

Det er både menneskets drama og praktfullhet at dette høyere planet, som for det meste er latent, før eller siden krever sin rett; det krever å bli gjort gjeldende og levd. Jung sier noe treffende om dette:

Å være "normal" er et storartet ideal for de mislykkede, for alle de som ennå ikke har funnet noe å bruke livet sitt på. Men for folk som evner mye mer enn gjennomsnittet, for dem som alltid lykkes og får unna sin del av verdens arbeid – for dem er innskrenkningen til det normale å likne med Prokrustes' seng¹, uutholdelig kjedsomhet, forbannet goldhet og håpløshet. Så det er mange mennesker som blir nevrotiske fordi de bare er normale, akkurat som det er mennesker som er nevrotiske fordi de ikke kan bli normale.

Alle behov vekker tilsvarende drifter som retter seg mot tilfredsstillelsen av dem. Driftene som har å gjøre med de grunnleggende elementære behovene er mer eller mindre blinde, instinktive og ubevisste. Men når det gjelder de mer personlige behovene leder driftene gradvis til bevisste viljeshandlinger, som retter seg mot deres tilfredsstillelse. Derfor vekker ethvert behov, før eller senere, en tilsvarende *vilje*.

Man kan si at det høyeste og mest fullendte eksempelet på *vilje til mening* finnes i Gautama Buddhas liv. Da han innså hvilken lidelse som menneskelivet bød på, fant han ingen fred; han innledet en intens søken etter årsakene til lidelse og måter å eliminere dem på. I mange år prøvde han forskjellige metoder, deriblant streng askese, men uten å lykkes. Til slutt, gjennom iherdig meditasjon under det navngjetne bodhi-treet oppnådde han opplysning. Han "så" i et lysglimt alle mekanismene, sammenhengen, som skaper lidelse og som binder menneskeheten; det han kalte "årsakshjulet". Og han så også hvordan man kan bryte denne lenken og oppnå frihet. I opplysning fant han meningen og løsningen på livets problemer. Han banet vei og viste en vei for at andre skulle kunne følge etter.

¹ [I gresk mytologi var Prokrustes en landeveistrøver og vertshusholder som tvang folk å passe til en seng som passet ham selv akkurat. Han er den påtvungne konformitet: enten strakk han folk eller skar av dem bena til de passet som han selv.]

Men denne opplysningen var resultatet av og belønningen for hans *viljeshandling*. Som D.T. Suzuki beskriver det:

Det viktigste faktum som ligger til grunn for opplevelsen av opplysning, er at Buddha gjorde de mest anstrengende forsøk på å løse problemet med uvitenhet, og tok sin ytterste vilje i bruk for å bringe sin kamp til en vellykket avslutning. ... Opplysning vil derfor måtte omfatte *vilje så vel som intellekt*. Det er en intuitiv handling født av viljen. ... Buddha oppnådde dette målet da en ny innsikt åpenbarte seg i ham mot slutten av hans evige grubling over forfall og død. ... Men han hadde en urokkelig vilje; han ønsket, med sin hele og fulle vilje, å nå inn til sakens kjerne; han banket og banket inntil uvitenhetens dører ga etter; og de slo opp for et nytt perspektiv som tidligere aldri hadde vist seg i hans intellektuelle synsfelt.

Det grunnleggende *behovet for mening* er blitt klart og tydelig fremsatt av Albert Einstein: "Det mennesket som anser sitt liv som meningsløst er ikke bare ulykkelig, men knapt i stand til å leve."

Som en følge av sin misnøye med det som oppleves som et meningsløst liv – både personlig og sosialt – kjenner mange en sterk trang til å flykte fra det. Denne trangen kan få dem til å forsøke å nå utover begrensningene for vanlig bevissthet, og oppnå mer utvidede og intense bevissthetstilstander. Uheldigvis prøver mange, ofte med de beste intensjoner, å oppnå disse tilstandene på skadelige og til og med ødeleggende måter. Det er derfor nødvendig å forstå klart at det er to ulike, og på sett og vis motsatte, måter å håndtere eksistensiell angst på. Den ene er å forsøke å flykte fra den ved å vende tilbake til en primitiv bevissthetstilstand, å bli gjenoppslukt av "moren", av tilstanden før fødselen, og å fortape seg i det kollektive livet. Dette er den *tilbakeskridende* (regressive) veien. Den andre er den tidligere nevnte veien *selvoverskridelse* (transcendens), det vil si å "stige opp" over vanlig bevissthet. Maslow har kalt disse to tilstandene for "lav nirvana" og "høy nirvana". Selv om den første kan gi en midlertidig følelse av lindring, og kan vise at det finnes tilstander av utvidet bevissthet, kan den ikke gi vedvarende tilfredsstillende og gir ingen virkelig eller varig løsning. Den bare utsetter krisen, som til slutt vil dukke opp igjen i en enda verre form. Så vi må modig og villig møte det som kreves for å transcendere den personlige bevissthets *begrensninger*, uten å miste senteret for vår egen bevissthet. Dette er mulig fordi individualitet og universalitet ikke er gjensidig utelukkende; de kan forenes i en lykksalig syntetisk virkeliggjøring. Her kan det sies at det er mange eksempler på *spontane*, plutselige, uventede opplysninger, uten en tidligere bevisst streben eller anstrengelse. I disse tilfellene kommer initiativet fra det Transpersonlige Selvet, som øver et "drag" ovenfra. Dette faktum kan forstås ved å ta menneskers psykologiske konstitusjon i betraktning. Vi har sett at viljen er den funksjonen som står jeget nærmest, det mest direkte uttrykket for jeget. Dette er sant både for det personlige jeget – ens individuelle selv – og det Transpersonlige Selvet. På samme måte som det finnes en personlig vilje – så finnes det en Transpersonlig Vilje, som er et uttrykk for det Transpersonlige Selvet og virker fra psykens overbevisste plan. Det er dens handlinger som føles av det personlige selvet, eller "jeget", som en "dragning" eller "kall".

Eksistensen og "nærværet" av denne transcendenten Virkeligheten eller Selvet er fastslått på en interessant måte av Jung i innskriften over døren til huset hans i Kussnacht: "*Vocatus, sive non vocatus, Deus aderit*" ("Bedt eller ubedt vil Gud være tilstede"). Og denne erfaringen er rapportert av mange, ofte tolket som et kall fra Gud eller et høyere vesen. Jeg skal ikke drøfte fortolkningen her, men man bør kjenne til denne prosessens virkelighet og natur.

Opplevelser av spontan opplysning er rapportert av mange, og mange av disse erfaringene er gjengitt i R.M. Buckes *Cosmic Consciousness*, og William James' *The Varieties of Religious Experiences*. Begge disse banebrytende bøkene byr på mye verdifullt stoff, og fortolkningene fra begge forfatters side er i høy grad relevante den dag i dag. En samling førstehånds rapporter om spontane opplysninger som har skjedd "vanlige" mennesker, er å finne i Winslow Halls *Observed Illuminations*.

Beretninger om religiøse opplevelser forteller ofte om et "kall" fra Gud, eller en "draging" mot en høyere makt; dette noe innleder en "dialog" mellom mennesket og den "høyere kilden", der begge påkaller og fremkaller den andre etter tur. I andre tilfeller tar dragingen "fra oven" form av et tvingende krav, som for en stund til og med kan føles som en forfølgelse. Dette er levende uttrykt av Francis Thompson i hans dikt "Himmelhunden" (The Hound of Heaven). Dette er åpningsstrofene:

Jeg flyktet fra Ham, gjennom dagene og gjennom nettene;
Jeg flyktet fra Ham, gjennom årenes hvelvinger;
Jeg flyktet fra Ham, gjennom de labyrintiske veiene
I mitt eget sinn, og i tårers slør
Skjulte jeg meg for Ham, og i ly av springende latter.
Opp gjennom håp skjød jeg fart;
Og føk, hodekulls,
Ned Titanics mørke av avgrunnsaktig angst,
Fra de sterke Føttene som fulgte, fulgte etter,
Men i en makelig jakt.
Og uberørt fred,
Sindig fart, majestetisk nærvær,
De hørtes – og en Stemme hørtes,
Mer påtrengende enn Føttene –
"Alt forråder deg, som forråder meg."

En god beskrivelse av "kallet" fra et Høyere Prinsipp er gitt, igjen, av Jung:

Det som til slutt får et menneske til å velge sin egen vei og dermed klatre ut av ubevisst identitet med massene som ut av en tåkebanke (...) er det som kalles "kall". (...) Den som har et kall hører det indre menneskets stemme; vedkommende er kallet (...) et historisk tilfelle er Sokrates' "daimon". (...) Å ha et kall betyr i ordets opprinnelige forstand å være talt til av en stemme. Vi finner de klareste eksemplene på dette i profetenes bekjennelser i det gamle testamentet. Og dette er ikke bare en gammeldags måte å snakke på, noe som fremgår av slike historiske personligheter som Goethe og Napoleons bekjennelser, for å nevne to kjente eksempler som ikke gjorde noen hemmelighet av sine følelser av å være kallet. Dette kallet, eller følelsen av kall, er ikke forbeholdt store personligheter, men tilhører også de mindre.

Det skal imidlertid sies at når den Transpersonlige Viljen blir aktiv, kan det oppstå mange forskjellige effekter av vekselvirkningene mellom den og det personlige jegets ofte opprørske vilje. Jeg har drøftet stadiene i den krise dette skaper og måter å håndtere dem på i andre kapitler av *Psykosyntese*.

Det personlige jegets higen og vilje og dragingen fra det Transpersonlige Selvet etter å transcendere begrensningene for ”normal” bevissthet og liv, manifesterer seg ikke bare som en søken og vilje til mening, og til opplysning. Det er andre slags transcendenser som oppleves av mennesketyper med særskilt legning for disse. Noen av de viktigste er:

1. Transcendens gjennom transpersonlig *kjærlighet*.
2. Transcendens gjennom transpersonlig *handling*.
3. Transcendens gjennom *skjønnhet*.
4. Transcendens gjennom *SELV-realisering*.

Disse måtene å transcendere på kan også uttrykkes gjennom *vilje*; den grunnleggende *viljen til å transcendere personlige begrensninger gjennom forening med noen eller noe som er større og høyere*. Mer nøyaktig finner vi i dem alle foreningen av *vilje og kjærlighet*.

I. Transcendens gjennom Transpersonlig Kjærlighet

I *fullstendig menneskelig kjærlighet* ligger det et transpersonlig aspekt. Det kan defineres som forholdet mellom de overbevisste planene i begge personer – en felles realisering av Transpersonlig Virkelighet. Denne kan kombineres med kjærlighet på alle personlige plan. Således kan det til tider være en kombinasjon av seksuell, emosjonell og transpersonlig Kjærlighet. Den fullkomne kjærligheten kan sees som en forening på samtlige plan. Den tilsvarende viljen kan kalles *viljen til forening gjennom kjærlighet*. En av de mest fullkomne skildringene av denne kjærligheten ble gitt av Richard Wagner i *Tristan og Isolde*. De to personlighetene er innbefattet og transcendent, og det skjer en forening med den Transcendente Virkeligheten gjennom foreningen av de to.

En annen slags transcendens i kjærlighet er i form av *uegennyttig* (altruistisk) *kjærlighet*. Det er en forskjell her på personlig god vilje, som jeg har nevnt tidligere, og den Transpersonlige Viljen som den altruistiske kjærligheten er et uttrykk for. Den har vært kalt *caritas* og *agape*; dens høyeste og reneste uttrykk er *barmhjertighet*.

Altruistisk kjærlighet begrenser seg ikke til medlemmene av den menneskelige familie. Den kan også omfatte alle levende vesener i dyreriket og planteriket. Dette altomfattende kommer til uttrykk i den buddhistiske kjærligheten til alle levende skapninger, og hos St. Francis i hans ”Song of the Creatures”. Man kan si at en økende bevissthetsfølelse for dette universelle slektskapet ligger til grunn for den økende trenden mot å dyrke harmoniske forhold til miljøet. Dette er det høyere og bredere aspektet av økologi.

En tredje type transcendens gjennom kjærlighet er lengselen etter å forene seg med det Høyeste Vesen, vanligvis kalt Gud eller Universell Virkelighet. Det er den *mystiske kjærlighetens* vei. Ytringene fra de store mystikerne inneholder ofte lidenskapelige henvisninger til denne trangen etter forening med Gud. Og de største mystikerne har utvist en sterk og velutviklet vilje.

II. Transcendens gjennom Transpersonlig Handling

De høyeste formene for humanitær og sosial handling er av transpersonlig karakter. De er motivert av Transpersonlig Vilje, som fungerer uavhengig av, og til tider også i motsetning til den personlige viljen, selvoppholdelsesdriften og trangen til personlig selvhevdelse. Disse handlingene kan omfatte mot, prøvelser, oppofrelser, risikoer. De kan være tilskyndet av uselvvisk hengivelse og aktiv vielse til et ideal eller en sak, og kan nå det sanne heltemotets høyder.

III. Transcendens gjennom skjønnhet

Transpersonlig virkeliggjøring gjennom skjønnhet kan kalles den estetiske veien. Mange mennesker føler skjønnhet som et *behov*, og den tilsvarende trangen til skjønnhet vekker derfor *vilje til skjønnhet*. Det er to aspekter av denne viljen; *kontemplasjon* av skjønnhet og *skapelse* av skjønne ting.

Det er imidlertid i skapelsen av skjønnhet at *viljen* kommer klarest til uttrykk. Man ser ofte at kunstneren drives av denne trangen, som noen ganger er lett og full av glede, men oftere vanskelig og til og med smertefull. Ofte gjør personligheten opprør eller forsøker å unnslippe den høyere trangen. Men kunstneren *drives* til å skape; vedkommende får ingen fred før hun eller han har adlydt trangen til å skape det som har vært utarbeidet i den overbevisste sfæren. Goethe snakker øyensynlig for seg selv og sitt indre behov for å skape når han skriver, i *Tasso*: ”Jeg har kjempet dag og natt mot dette behovet. Jeg er utslitt og forsøker å lukke mitt hjerte. Det er til ingen nytte! Jeg må synges: ellers er ikke livet noe liv.”

Så vilje og skjønnhet er direkte forbundet med hverandre. Dette er et faktum som ofte ikke forstås fordi i mange tilfeller kan kunstnerne, på det personlige plan, ha liten utviklet vilje, og mer høyt utviklede følelser, emosjoner og forestillingsevne. Det er ofte deres Transpersonlige Selv som utøver sin Vilje og driver personligheten til å uttrykke skjønnhet. Men det finnes også kunstnere som klart har uttrykt den personlige vilje. Et fremragende eksempel på en sterk bevisst vilje til å skape, opprettholdt gjennom alderdommen, er Michelangelo. De besværlighetene han utsatte seg for da han malte det sixtinske kapell gir overveldende bevis for dette. Et mer moderne tilfelle av virkelig heroisk vilje til å skape ser vi hos den franske maleren Renoir. I de siste årene av hans liv var hendene hans forkrøplet av leddgikt. Ikke desto mindre hadde han penselen bundet til hånden og med mye møy og store smerter lyktes han i å fortsette med å male til livet tok slutt. Hans personlige vilje var samstemt med hans høyere vilje. Beethoven var døv i sine siste år, men adlød likevel sin trang til å fortsette med å komponere, og skrev noen av sine fineste komposisjoner da han ikke lenger kunne høre dem. Det er mange slike eksempler på kunstnere som var handikappet og likevel lyktes å skape i kraft av sin ukuelige vilje.

IV. Transcendens gjennom virkeliggjøring av Selvet

Det å følge denne veien til transcendens kan sies å være resultatet av trangen og den forsettelige viljen til å virkeliggjøre alle menneskelige potensialer, særlig de transcendentene. Dette vil si å gi særlig verdi til energier som tilhører den overbevisste sfæren, og som har sitt opphav i det Transpersonlige Selvet.

Det er derfor nødvendig å ha en klar forståelse av forskjellen mellom SELV-realisering og selv-aktualisering. Maslow har pekt på denne forskjellen i sin artikkel ”Theory Z”. Han sier at foruten de ”alminnelig sunne selvaktualisererne” finnes det også ”transcenderende selvaktualiserere”; transcenderende selvaktualiserere er *mer* selvaktualiserende enn normale selvaktualiserere fordi de er mer fullstendig involvert i grunnleggende eksistensielle verdier – med SELV-realisering. Dette er ikke aktualisering av de potensialene som ligger latent i den ”normale” menneskelige personligheten, men den progressive manifestasjonen av *transcendente*, transpersonlige potensialer, som kulminerer i den direkte opplevende bevisstheten om det Transpersonlige SELVET.

Den velbalanserte, integrerte, selvaktualiserende personligheten kan være ganske selvisk eller i det minste selvsentrert. Selv-aktualisering innebærer ingen høyere motivasjon; den kan være

motivert av trangen til suksess og av å utvise egne individuelle krefter. Ikke bare kan en selvaktualisert person være tilfreds med seg selv, men vedkommende kan til og med være negativ til enhver videre vekst. Dette er godt drøftet av Frank Haronian i hans artikkel "Repression of the Sublime" ("Fortregning av det sublime"). Haronian spør: "Hvorfor unngår vi (...) den utfordringen som personlig vekst innebærer? Vi frykter vekst fordi det betyr å oppgi det kjente til fordel for det ukjente, og det innebærer alltid en risiko." Haronian siterer Angyal og deretter Maslow på det samme emnet. Maslow snakker om "Jonas-komplekset":

I mine egne notater hadde jeg først betegnet dette forsvaret som "angst for egen storhet" eller "unngåelse av egen skjebne" eller "å løpe fra ens eget beste talent". (...) Det er så absolutt mulig for de fleste av oss å være større enn det vi faktisk er. Alle har vi ubrukte eller ikke fullt utviklede potensialer. Det er helt klart sant at mange av oss unngår de kaller som ligger i vår natur. (...) Så vi løper ofte fra ansvar som er diktert (eller snarere antydnet) av natur, skjebne, eller noen ganger av ulykke, akkurat som Jonas forgjeves forsøkte å løpe fra *sin* skjebne.

Maslow har lagt frem en interessant beskrivelse av fem stadier i evolusjonens utvikling. Typene som hører til de to første stadiene kommer under Teori X. De er først og fremst bestemt av mangelbehov. Den tredje og fjerde typen hører til Teori Y. De er først og fremst bestemt av trangen til selvaktualisering. Den femte typen hører til det han kaller Teori Z. Dette er personen som egner livet sitt til transcenderende verdier. Samtidig som Maslow understreker verdien av rekkevidden av transpersonlig selvrealisering, advarer han klokkelig mot å gjøre det til noe overnaturlig og atskilt fra de andre nivåene av virkeliggjøring:

Transcendens betyr også å bli guddommelig eller gudeliknende, å gå utover det rent menneskelige. Men her må en gå varsomt frem og ikke gjøre noe overmenneskelig eller overnaturlig ut av et utsagn som dette. Jeg tenker på bruken av ordet "metamenneskelig" eller "B-human" for å fremheve at dette er en del av menneskenaturen selv om den faktisk ofte ikke sees. Det er uansett en utviklingsmulighet i menneskenaturen.

Det bør slås fast at "forskjell" (distinksjon) ikke vil si det samme som "skille" (separasjon). Alle disse utviklingsnivåene er distinkte; men mens det finnes individer i hvem det transpersonlige aspektet, selv om det finnes der, er til de grader latent at det praktisk talt er ikke-eksisterende, kan de forskjellige nivåene av personlig og transpersonlig virkeliggjøring være aktive i ulike proporsjoner i mange andre individer, og også i forskjellig grad til ulike tider. Så en kan ha oppnådd en viss grad av genuin transpersonlig SELV-realiserings uten å ha gjennomgått komplett selvaktualisering. Dette stemmer med det Maslow sier i andre avsnitt av "Teori Z": "Det synes for meg som om jeg har funnet en grad av transcendens i mange mennesker som ikke er selvaktualiserte." I psykosyntesens terminologi tilsvarer selvaktualisering personlig psykosyntese. Dette omfatter utvikling og harmonisering av alle menneskelige funksjoner og potensialer på ethvert plan i det lavere og midtre området i diagrammet over menneskets konstitusjon. SELV-realiserings derimot har å gjøre med det tredje høyere planet, det overbevisste, og har med transpersonlig eller åndelig psykosyntese å gjøre.

SELV-realiserings på sin side har tre forskjellige stadier. Det første er aktivering og uttrykk av potensialene som finnes i det overbevisste. Dette omfatter de forskjellige typene av transcendens nevnt tidligere. Leonardo da Vinci og Goethe er gode eksempler på dette. Det andre stadiet i SELV-realiserings er Selvets direkte oppmerksomhet, som kulminerer i foreningen av det personlige selvets, eller jegets, bevissthet med det transpersonlige Selvet.

Her kan en nevne dem som har arbeidet selvopprofrende for en god sak på ethvert område. Aktive menneskevenner som har hengitt seg til en god sak er gode eksempler: Gandhi, Florence Nightingale, Martin Luther King, [Albert] Schweitzer. Schweitzer er typisk fordi han til og med ga avkall på sine høyere interesser – musikk og kultur – for å gjøre humanitært arbeid. Hva viljen angår er dette forening av den personlige viljen med den Transpersonlige Viljen. Det tredje stadiet av SELV-realiserings er enhet mellom det Transpersonlige Selvet og det Universelle Selvet, og tilsvarende mellom den individuelle viljen og den Universelle Viljen. Her finner vi de høyeste mystikerne fra alle tider og steder.

Fra *The Act of Will*

Oversatt av Trond Øverland

www.muligheten.no